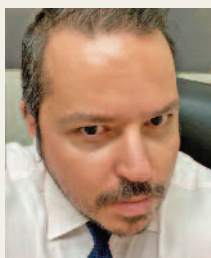

Ένας κόσμος που αλλάζει συνεχώς

Του Τριαντάφυλλου Καρατράντου*

Είκοσι χρόνια μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, που άλλαξαν τον κόσμο και είχαν σημαντικές επιπτώσεις στη διεθνή πολιτική, συμβαίνουν ξανά σημαντικά γεγονότα. Οι ισορροπίες στον πολυπολικό κόσμο που

ζούμε μεταβάλλονται πολύ γρήγορα και παρακολουθούμε τις εξελίξεις σε διάφορα περιφερειακά μέτωπα.

Η αποχώρηση των στρατευμάτων των Η.Π.Α. από το Αφγανιστάν έκλεισε έναν κύκλο που είχε ανοίξει πριν είκοσι χρόνια. Ένας κύκλος όμως που έκλεισε με την επιστροφή του Αφγανιστάν υπό τον έλεγχο των Ταλιμπάν και με πολλά ερωτηματικά για την εξέλιξη της παγκόσμιας πολιτικής για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Το Αφγανιστάν είναι μία χώρα-σταθμός στη δημιουργία και στην εξέλιξη της σύγχρονης ισλαμιστικής τρομοκρατίας και κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει πως οι συνθήκες που θα διαμορφωθούν στη χώρα δεν θα έχουν ξανά επιπτώσεις. Είναι χαρακτηριστικό πως η αποχώρηση των στρατευμάτων των Η.Π.Α. “χαιρέτιστηκε” από τζιχαντιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις ως η πρώτη μεγάλη νίκη του Ισλάμ επί της Δύσης. Το αν θα σταθεροποιηθεί το Αφγανιστάν είναι η σημαντικότερη παράμετρος που θα καθορίσει την επόμενη φάση της ισλαμιστικής τρομοκρατίας στη χώρα, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Ένα δεύτερο σημείο που αναδεικνύεται από το Αφγανιστάν είναι το γεγονός πως οι Η.Π.Α. δεν επενδύουν στις στρατιωτικές επεμβάσεις όπως στο παρελθόν. Αυτή η τάση που είχε γίνει ορατή από την περίοδο της Διακυβέρνησης Ομπάμα είναι πλέον εμφανέστερη. Βέβαια, το Αφγανιστάν, από στρατιωτικής πλευράς δεν μπορεί να προσεγγιστεί ως ένα νέο Βιετνάμ. Η αποτυχία της Δύσης δεν έχει να κάνει τόσο με την επέμβαση αυτή καθ’ αυτή, όσο με την αδυναμία οικοδόμησης ενός σταθερού καθεστώτος. Αυτό είναι ένα ακόμη σημείο που φαίνεται διαφοροποίηση των Η.Π.Α., μέσα και από τις δηλώσεις του Προέδρου Μπάιντεν. Αυτό δεν σημαίνει πως οι Η.Π.Α. και η Δύση εγκαταλείπουν διαπαντός τις στρατιωτικές επεμβάσεις, αλλά θα περάσουμε μία φάση που θα είναι αρκετά φειδωλές σε τέτοιες επιλογές.

Το τρίτο σημείο αφορά τον ανταγωνισμό Η.Π.Α. - Κίνας και Ρωσίας για την παγκόσμια επιρροή. Μετά την αποχώρηση των Η.Π.Α. από το Αφγανιστάν, η Κίνα κι η Ρωσία έσπευσαν να καλύψουν το στρατηγικό κενό που δημιουργήθηκε, αναπτύσσοντας σχέσεις και αρχίζοντας συνεργασία με την Κυβέρνηση των Ταλιμπάν.

Το δεύτερο σημαντικό γεγονός είναι η Συμφωνία AUKUS (ΗΠΑ-Ηνωμένο Βασίλειο-Αυστραλία), αρχικά για την προμήθεια πυρηνικών υποβρυχίων στην Αυστραλία. Η

Συμφωνία επιβεβαιώνει πως οι Η.Π.Α. δεν θα περάσουν φάση εσωστρέφειας και απομονωτισμού. Το κέντρο βάρους της στρατηγικής τους παραμένει ο Ειρηνικός και η Ασία και ο βασικός στρατηγικός ανταγωνιστής η Κίνα. Δεν βρισκόμαστε, ακόμη τουλάχιστον, σε μία κατάσταση Ψυχρού Πολέμου 2.0., ο στρατηγικός ανταγωνισμός στην Ασία είναι όμως προφανής.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο από τη Συμφωνία είναι η προσπάθεια του Ηνωμένου Βασιλείου να έχει σημαντική παρέμβαση στην εξέλιξη της διεθνούς πολιτικής, σε στενή συνεργασία με τις Η.Π.Α., ακόμη και διαφοροποιούμενο από τις επιλογές της Ε.Ε..

Η AUKUS προκάλεσε μία κρίση εμπιστοσύνης μεταξύ της Ε.Ε. και κυρίως της Γαλλίας και των Η.Π.Α.. Οι Ευρωπαίοι ένιωσαν, για ακόμη μία φορά μετά το Αφγανιστάν, πως οι Η.Π.Α. δεν τους ενημερώνουν για τις επόμενες κινήσεις τους και πως δεν έχουν συμμετοχή σε σημαντικές αποφάσεις. Αυτή η αίσθηση οδήγησε εκ νέου στη συζήτηση για την ανάγκη στρατηγικής αυτονομίας της Ε.Ε., για να μπορέσει να ενισχύσει το δικό της αποτύπωμα στη διεθνή πολιτική.

Σε αυτή την κατεύθυνση είναι οι πρωτοβουλίες που ανέλαβε, για μία ακόμη φορά, ο Πρόεδρος Μακρόν, με χαρακτηριστικότερη, ως πρώτη κίνηση, τη Συμφωνία για την Άμυνα και την Ασφάλεια μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας. Η αξιοποίηση της αμυντικής βιομηχανίας των κρατών-μελών της Ε.Ε. για την προμήθεια εξοπλισμών και η ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής είναι κινήσεις που ανοίγουν το δρόμο σε συστηματικότερες πρωτοβουλίες για την αμυντική ολοκλήρωση. Σε καμία περίπτωση όμως αυτή η πρωτοβουλία δεν θα λειτουργήσει ανταγωνιστικά με το NATO, αλλά συμπληρωματικά.

Η Γαλλία παρά τους κλυδωνισμούς της AUKUS διατηρεί το αποτύπωμά της στις διεθνείς εξελίξεις και κυρίως στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Αφρικής. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα αναβαθμίζει τη στρατηγική της σχέση με τη Γαλλία και αποκτά έναν ακόμη πάροχο ασφάλειας, στο πλαίσιο της εξωτερικής εξισορρόπησης της απειλής από την Τουρκία.

Ζούμε σε έναν πολυπολικό κόσμο, όπου οι κινήσεις στρατηγικής είναι συχνές και σε αρκετές περιπτώσεις ακόμη και αντιφατικές ή σε αντιδιαστολή με παραδοσιακές συμμαχίες. Ο κόσμος μας χαρακτηρίζεται από αστάθεια και ρευστότητα, η οποία εντείνεται από κρίσεις, όπως η πανδημία ή μεγάλες φυσικές καταστροφές ως αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης. Σε αυτό το πλαίσιο, τόσο τα κράτη, όσο και οι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί αναζητούν τις νέες τους σταθερές και ζυγίζουν τις στρατηγικές τους επιλογές. ■

*Δρ. Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και νέων απειλών
Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΛΙΑΜΕΠ.